Ч. 190 (13.429). Львів, неділя 23. липня 1933. Pocztowa opłata kapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Америка зброїться.

ЗЕЛЕНИЙ КЛИН І НАША ДОЛЯ.

Від нашого кореспондента.

Париж, 17. липня 1933.

(=) Громадянська думка в Европі, занята місцевими, европейськими клопотами, тільки небагато уваги присвячує тому, що діється й на що заноситься в Америці — за винятком хіба труднощів долярових, які бють також по багатьох европейських головах. А тимчасом по другому боці Атлянтику підготовляються премогучі засоби сил, яким — якщо не настане якесь чудо — прийдеться може вже в найближчому десятилітті виконати нечувано велике, всесвітнього розміру завдання. Не буде ще тому двох тижнів, від коли американська телеграма — зрештою зредагована не дуже то тонко — подала до відома зібраним у Льондоні европейським економістам, що Злучені Держави, ствердивши, що европейські держави не відповіли „як слід“ предложенням през. Рузвельта на роззброєння, рішилися „завернутися до себе самих“, взяти назад свою свободу рухів тай приспішити виконання найдальше йдучої програми морських озброєнь.

Що воно значить?

Ні менше ні більше, а факт, що Америка щораз живіше занепокоюється розвитком японської політики в Азії; що не почувається в цьому моменті на силах стати їй поперек; що з кожним днем більше вона тратить китайський ринок (ринок яких 300—400 міліонів людности!); що Америка дала випередити себе противникові та що вона тепер рішена безпроволочно готовитися до удару, який видається неминучий.

На початок американський морський міністр заповідає, що бореться за виконання корабельних будов „до крайної границі“ того, що Америці дозволено Вашингтонською угодою, яка вяже сторони до 1936 року. Пятьнадцять нових кружляків, швидких і могуче озброєних, доповнить в можливо як найкоротшому часі американську фльоту, яку знавці признали недостаточно цінною саме в цього рода кораблях. Всі кораблі мати-муть скріплені залоги і будуть поставлені в активну службу. Буде переорганізований славетний американський корпус „морської піхоти“, перед яким через ніч можуть виринути завдання куди трудніші ніж „карні виправи“ на Нікараґую„ тощо: Америка хоче мати до своєї розпорядимости кріпкий експедиційний корпус. Не зважаючи на всі дотеперішні невдачі і розчарування з „цепелінами“, американська команда таки не випустить з рук також і цього засобу розвідки на далекі віддалі. Передбачено чотири нові опірні точки для фльоти, дві на Атлянтику, дві на Тихому Океані. Вкінці видатно будуть прибільшені й розбудовані фабрики воєнного промислу. „Нам треба — завважує морський департамент — сотворити воєнну фльоту, яка не уступала би нічим ні одній іншій фльоті“.

Все те коштувати-ме казочні гроші.

Буджет морських видатків підвищено новими 84 міліонами долярів (разом 400 міліонів): щоби запевнити швидке виконання свого пляну морського підйому, обчисленого на три роки, американський уряд переведе на цю ціль ще й 240 міліонів, які первісно були призначені на публичні роботи. Ця переміна призначення фондів означає, що теперішні керманичі Америки вважають небезпеку трохи не безпроволочною. Морський секретар (міністр) Рузвельта вповні переймає за свою думку свого республиканського попередника, висказану в грудні мин. р., що американські морські будови опинилися в „положенні крайно занепокоюючому“ в порівнанні з будовами інших держав, „головно-ж Японії“.

Коли так, то треба закотити рукави і взятися повною парою за роботу, щоби догнати втрачений час, бо не знати що буде завтра. Великий щоденник „Ню-Йорк Геральд“, висказуючи свій жаль що Америка „позволила своїй морській силі швидко ослабнути“ і наслідком цього понизити свої впливи на Далекому Сході, завважує, що війна з Японією була би „безглузда“; треба, мовляв, переговорювати й довести до порозуміння з Японією, щоби не бути „відрізаним від Азії“. Треба „договоритися з головною потугою Тихого Океану“, бо інакше Америка втратить „суту пайку приходів торговлі з Далеким Сходом“. Певна річ, що треба. Одначе питання в тому, чи воно вже не запізно, тобто чи порозуміння нині ще можливе — супроти щораз ростучих апетитів Японії, яку непомірно заохочують успіхи, легко осягнені в останніх місяцях не тільки на китайцях, а головно на білих — в даному разі на Совітах — успіхи, які безприкладно понизили колишню повагу перед білою расою. Збентеженість американських керманичів легко зрозуміти. Річ зрозуміла, що вони рішилися також змінити своє дотеперішнє становище супроти совітського уряду.

Все те — тільки про око далеке нам. У дійсности всі ті почини — в далекій Америці й на Далекому Сході — і безпосередньо торкаються нашої кольонії на Зеленому Клині, тай посередньо також нашої долі таки тут, у нашій старій Европі.

Національно-релігійне питання на Закарпатті.

(Кореспонденція з Закарпаття).

Закарпаття, Закарпаття! Ця — протягом довгих віків запущена земля, ця — лишень зрідка й злегонька рідним плугом краяна українська нива, приковує до себе сьогодні увагу кожного свідомого українця. Закарпаття це — вікно, звернене на західну Европу. Вікно це нині ще розмірно найширше відчинене для сонячних лучів національної культури. Всі спостерігають, що тут йде все кращий і повніший розвиток нації, яку уважали вже давно мертвою.

Експансія українства на Закарпатті для нас особливо важна й цікава. Від національної свідомости, числа й сили закарпатських братів може залежати наша майбутність навіть у більшій мірі, як це нам здається.

Тут здобутки наші значні й всесторонні. Годі їх перечислювати. Для ілюстрації наведемо тільки один характеристичний момент, стверджений даними урядового перепису: протягом одної десятки літ українське населення Закарпаття зросло на 75 тисяч душ. Збільшилось воно і силою природного приросту нашого народу, а ще в більшій мірі через відмадярщення краю, що треба приписати зростові національного освідомлення.

Народ уже пробудився. Залежить тільки, куди в найближчій майбутньости поверне народне діло: чи вступить на шлях загального українського, чи російського націоналізму. Бо зростаючі сили нації викликують реакцію, опір й ненависть чужонаціональних сил. Стрівожені розвоем національного духа автохтонні й зайшлі русофіли капіталізують темряву ще вповні національно невиробленого народу і йдуть розбоєм проти всього, що має признаку українського націоналізму. Сліпо ненавидять все, що рідне, що українське! І тим власне нижче стоять шанси ворожих чинників від народовецького руху. Ненависть не є конструктивна, не творить програми, не дає народові нічого, противиться правам життя й розвою. Однак не можна маловажити ворожих затій. Аж жах збирає на вид аморальних, згіршуючих метод, якими москвофільство старається розбити й спорошкувати народ.

Нині приходиться нам з притиском зазначити, що львина пайка трудів у ширенню рідної культури між закарпатськими земляками спадає на тамошнє гр.-кат. духовенство. Це бо факт безперечний і деінде стверджений історією, що священство, звязане з Римом не тільки успішно уморальнює народи, але рівночасно розвиває почуття національности. Польська преса, падькаючи над нещастям, що годі договоритися з Литвою, а тим менче довести до якогось бодай сурогату давної польсько-литовської унії, всю вину звалює на литовський клир, на „захристію“, яка сотворила литовську мову й націоналізм. (Виленське „Слово“).

Ще один примір. У літі минулого року д-р Панейко в одному листі з Фляндрії, ствердивши, що двигачем фляманьдського відродження є католицьке духовенство, дав вираз слідуючому спостереженню, яке тут наводимо, бо воно нам досадно пояснює відношення релігійного питання до націоналізму й на Закарпаття:

> „Завважимо тут тільки мимоходом — писав з П. „Діло“ 1. IX. 1932 — безперечний факт, що в національних відродженнях XIX-го століття і в боротьбі за національне збереження скрізь грало першорядну ролю духовенство католицьке (тобто римської формації, чистої, або получистої, як у Галичині), коли тимчасом духовенство чисто візантійського типу або ніякої ролі в народньо-національнім відродженні своїх країв не грало, або навіть грало ролю негативну. Порівняйте тільки заслуги католицького духовенства, залежного від Риму, для відродження та підйому поневоленої Польщі, угорської Хорватії, української Галичини з тою — ніякою, а то й нікчемною ролею, яку грали всякі залежні від урядів державні й автокефальні церкви візантійського типу — на Україні, в Білорусі, в Болгарії, в Сербії“.

Справді бистре спостереження мовби заобсервоване на Закарпатті! З одної сторони прояви сильної волі бути нацією, боротьба за права рідної мови й національне істнування, з противної сторони нікчемність, низькі напади і безнастанна війна з національною ідеєю. По цьому боці як фокус моральної й національної сили — грекокатолицизм, репрезентований рядовими священиками, за якими йде молода генерація світських борців, по другому боці спільний фронт москвофільства з представниками місцевого й заграничного православя. Що в нинiш-

них обставинах візьме верх: українізація чи москалізація, годі предбачити.

Москвофільство на чужоплемінному терені є слабке порожнечою і відірваністю ідей, але рівночасно проявляє і силу своїми звязками з іншими відломками православя та спільним почуттям інстинкту самозбереження.

„Карпаторусскій Голос" орган т. зв. „гасителів" з москвофільського „Общества ім. Духновича" має пильних читачів і поза границями Закарпаття між рос. емігрантами, щобільше — радо в ньому розчитуються російські конвертити як напр. кн. Волконський та члени коллеґії „Про Руссія". Всі вони, коли мова про ідеали російського націоналізму збігаються разом як череда овець у часі бурі.

На жаль не спостерігають того, чи й не хочуть спостерігати вищі церковні гр.-кат. чинники! Не добачують небезпеки, яка йде від зединеного москвофільства навіть для них самих; замісць ставитися позитивно до національного руху, навіть поборюють його. Завдяки такій політиці напр. на території пряшівської дієцезії чимраз більше маліє число гр.-католиків, бо несвідомлений народ легко переходить чи то на словацьке латинство, чи то на православя.

Велике, грізне мементо для церковної ерархії творять події останніх днів. Недавно тому розкинули москвофіли на Закарпатті масово летючки, взиваючі „русску" молодь до масового відступства від гр.-кат. на річ православя. Власне на нині, на неділю 23. VII. заповіджено приняття гр.-кат. відступників на лоно синодального православя у православній церкві в Ужгороді. Меншу ролю грають тут розміри релігійної апостазії, ходить передовсім про ствердження факту, що москвофіли захопили у свої руки православя, щоб його вигравати проти українського націоналізму, що рівночасно звертається й проти греко-католицизму. Що дійсно так мається річ, про те свідчить меморіял, висланий місяць тому москвофілами до мукачівського о. еп. Александра Стойки з домаганням негайної москалізації всіх церковних установ..." У разі відкинення предложених домагань, грозили автори меморіялу виступленням з гр.-кат. Церкви! Як поставились кермуючі церковні круги до цього нечуваного кацапського визову — не знати. Одно є тільки певне, що не булоб прийшло до такої прикрої ситуації, наколиб церковна влада була вже перед десяти роками вийшла зі стану вічного маятникування й лявірування між мадяро-московсько-народовецькими концепціями, а пішла на зустріч пробудженому національному рухові, який разом з релігійним освідомленням нації, має всі дані, щоби положити гребю всім русофільським затіям.

К. Н.

Невдача збіжевих нарад.

ЛЬОНДОН, 21. 7. ПАТ. Господарську конференцію можна вважати скінченою, коли взяти на увагу практичне її значіння. В найближчих днях відбудеться засідання ріжних комісій, що мають піддержати висліди дотеперішніх праць. Спроби довести до порозуміння між державами, що імпортують та експортують пшеницю, не повелися наслідком неґативного становища держав імпортерів. Щоби не допустити до враження, що одинокі конкретні праці на льондонському терені скінчилися невдачно, вибрано комісію, зложену із трьох представників імпортуючих держав, а саме В. Британії, Франції й Італії, та із трьох делеґатів держав експортуючих, Канади, Австралії й Угорщини. Комісія має знайти формулу, що уможливлює дальші переговори. Покищо невдача збіжевих нарад відбирає конференції одинокий вигляд виказатися якимсь позитивним вислідом.

Новий гіндуський диктатор.

Бюро Райтера довідується з Бомбаю, що Магатма Ґанді іменував предсідника всеіндійського конґресу Анеа гіндуським диктатором. Анеа має видати маніфест до населення, прикликаючи занехати кампанію непослуху проти британської влади та розвязати законспіровані боєві гіндуські орґанізації.

У звязку з тим кореспондент бюра Райтера думає, що роля Ґандія як головного вожда індійського населення вже скінчилася. Загально переважає погляд, що Ґанді мав так довго авторитет і послух, доки акція цивільного непослуху мала успіх серед широких гіндуських мас. З хвилиною, коли кампанія пасивного опору захиталася, впало теж довіря до Ґандія. Рада Ґандія продовжувати акцію індивідуально є тільки тактичним маневром відвороту.

—o—

Замах на електричну залізницю.

ВІДЕНЬ, 21. 7. ПАТ. Поліційне слідство в справі замаху на електричну залізницю Відень—Баден виказало, що в замаху брали участь учні середніх шкіл і студенти. В часі ревізії знайшли 13 невужитих бомб. Вибухового матеріялу доставчив проф. гім. Баєр. Коли влада розпочала слідство, учні і професори хотіли закопати в землю приготовані бомби. Арештовано кількох учнів і трьох професорів. Слідство виказало, що замахом кермовано з Мінхену.

—o—

Гендерсон їде до Москви.

БЕРЛІН, 21. 7. ПАТ. З Москви повідомляють, що там дожидають з початком серпня ц. р. приїзду Гендерсона, якого приймуть Літвінов, Крестінскій і Ворошилов. Приняття у Молотова не передбачують. Гендерсон побуде в Москві три дні.

Гендерсон конферує з Гітлером.

БЕРЛІН, 21. 7. ПАТ. Вчора вечором приїхав самоходом до Мінхену предсідник розброєної конференції Гендерсон. Після приїзду відбулася у готелі з Гітлером і Нойратом конференція, що тревала 50 мінут. Комунікат, оголошений бюром Конті, підкреслює, що в розмовах у Берліні та Мінхені зясовано становище Німеччини супроти точок, спрецизованих Гітлером перед відложенням розброєної конференції. Тим способом стало можливе продовжування виміни думок про розброєння та підписання умови. Стріча між Гітлером і французьким премієром Деляд'є вимагає ще дальших приготовань дипльоматичним шляхом

Пригода летуна Поста.

ЛЬОНДОН, 21. 7. ПАТ. Апарат американського летуна Поста впав у місцевости Флят на Алясці. Летун вийшов цілий, пропелєр апарату зломився. З недалекого міста Фірбенксу прибули механіки, щоби направити ушкодження. Летун має надію, що завтра вирушить з дальшу дорогу. Перелет Поста понад Сибір і море Берінґа відбувся серед дуже важких атмосферичних умовин.

По широкому світі.

— Болгарський трибунал державної оборони засудив терористів Ґачіча і Мольбаха на досмертну вязницю і кількох інших від 6 до 15 років.

— Б. радянський комісар освіти Луначарський приїде до Варшави на міжнародній конґрес істориків.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 23. ЛИПНЯ 1933.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

ГОЛГОТА ПИСЬМЕНСТВА.

I.

Разом з українським народом українське красне письменство проходить свою Голготу. На цьому хресному шляху бачимо моменти іскравих спалахнень і сумеречного занепаду. Всі погоджуються з тим, що останні роки нашого істнування в межах Польщі є роками деякого занепаду нашого красного письменства.

Живий народній організм не міг не зареаґувати на ослаблення такої важної для нього життевої функції, як словесна творчість. І справді, недавно почули ми на сторінках пресових органів голоси з приводу цього сумного явища разом з міркуваннями, що потрібне й конечне для оживлення письменства. Очевидно, це саме мали на думці й ініціятори фонду для видачі літературних нагород.

Усе це дуже відрадне явище, бо свідчить про здоровий стан нашого національного організму, що сам інстинктовно шукає засобів, щоби піднести й унормувати одну з найбільше життевих своїх функцій.

Одначе в цій акції наше громадянство не повинно спинятися на пів дорозі. Для зросту письменницької творчости потрібне освітлення хоробливого явища з усіх сторін і врешті створення таких умовин, які забезпечувалиб і оздоровлення й дальшу правильну функцію наших творчих сил.

Один з відомих російських критиків сказав, що письменника творить громадянство. Коли це так, то й розвиток і занепад одного письменства треба записувати на карб громадянства, себто видавців, редакторів, критиків, читачів, провідників і керманичів організацій і бібліотек, меценатів, книгарів і т. д. Усі мають деяку заслугу, коли письменство розцвітає, і всі в деякій мірі винні, коли воно занепадає.

Без опер, театрів, кін, слухачів і глядачів не може бути видатних оперових співаків, драматичних і кінових артистів. Без належного видавничого, рецензійного, реклямового й книгарського апарату неможливий розцвіт красного письменства.

Живий нарід родить талантів доволі, і вони найменше винні, що не розвиваються й не виростають до бажаної височини. Життя дає нам багато доказів цього твердження. З біографій відомих мистців слова, звуків і пензля ми знаємо, що неодин талант загинув би, якби хтось не звернув був на нього увагу й не допоміг йому піднятися й вирости. Ролю цих спасителів талантів часто відогравали просто обставини й припадкове оточення.

В організованому громадянстві ролю таких спасителів талантів мають у першій мірі відогравати редактори, видавці й критики. Вони однаково легко можуть вбити ще слабкий мистецький талант, як і змішнити та виплекати його. Висновок цілковито ясний: де бракує таких чутких, проникливих, з добрим серцем і з знанням діла редакторів, видавців і рецензентів, там природні таланти можуть вянути й гинути.

Хто прийняв би це твердження, мусів би прийняти одночасно й друге: наш нарід у наші часи безумовно родить таланти. Коли-ж вони не блищать і не сяють, то очевидно, щось цьому завинило. Бо здоровий національний організм не може залишити люк у витворенні таких важних чинників, як письменницькі таланти.

Ми бачимо, як навіть у наші тяжкі часи зявляються й виростають мистці співу, музики й малярства, що находять сприятливі умовини до розвитку й виявлення себе. Чому-ж би тільки в ділянці письменства природа мала страйкувати? Не природа, очевидно, завинила. І дуже помиляються ті, що заявляють нам, буцімто в полі письменства в нас нічого не родить, за вдержання літературних часописів і видавництв нема відповідних сил і взагалі в цій ділянці з чого не можна сподіватися.

II.

Колиб громадяни, а в першій черзі — редактори, видавці й літературні критики мали щире бажання оживити й піднести письменницьку творчість, то мусілиб поважно задуматися над процесом росту природніх талантів і процесом їхньої мистецької творчости.

Передовсім треба памятати, що всі люди родяться маленькими й ступнево вчаться володіти своїми органами як тілесними, так і духовими. Ніхто з великих людей не уродився великим фільософом, ні великим мистцем. Через вправи й удосконалення в сприятливих умовинах майбутні великі люди виростали на великих.

Хто запримітить серед багатьох наших хлопців і дівчат оцих покищо нерозвинених, незручних і невправних майбутніх мистців слова, той перший причиниться до розцвіту нашого письменства. Хто-ж підходить до талановитих дітей і юнаків з міркою старих мистців, той мимохіть нищить таланти. Громадянство, яке вже занепокоїлося застоєм у нашій літературній творчості, не має права казати, — як це часто доводиться чути від наших літературних критиків:

Наслідки виливу рік в окрузі м. Галича.

(Комунікат Повітового Допомогового Комітету).

Судова округа м. Галича належить до околиць найбільше знищених виливами рік. Дністер та його допливи: Лімниця з Вербівцем, Гнила Липа з Вебелкою, Луква з Луквицею та Бистриця творять збірище вод, що кожночасно в часі виливів затоплюють тисячі моргів і простори засівів та сіножатей. Із 34-ох громад, що належать до судової округи Галич — 21 було підчас теперішнього виливу більше, або менше затоплених.

Члени Ради Філії Т-ва „Сільський Господар" у Галичі (пп. Андрій Терпиляк, д-р ветер. Петро Водославський, інж. агр. Степан Дудар) обіхали затоплені громади та устійняли при допомозі громадських урядів і їх таксаторів покищо тимчасові шкоди.

У 21 громадах зі загальним простором ужиткового грунту 11.317 гектарів, затопила вода 3.869 га. З того 2.540 га ріллі і 1.329 га сіножатей і пасовиськ. Озимим збіжам пошкодив залив від 30—50 проц., ярим та окоповим рослинам від 50—100 проц. Загальна шкода 416.600 зол., тобто для одного га яких 103 зол. У громадах Медуха, Межигірці, Семиківці і Тустань, крім шкід спричинених виливом, вибив засіви на 50 проц. на просторі яких 1.000 га град, що падав у тих громадах в днях 24. червня і 5. липня ц. р., спричинюючи шкоди на яких 100.000 зол. У 6-ти громадах зломила вода біля 35 га грунту, а біля 20 га засипала шутром (Дубівці, Перхівці, Залуква, Пукасівці, Блюдники, Темирівці). У Дубівцях отворила вода на просторі около 75 га управного грунту, в долішніх, нижче положених частинах — охаби. Є знищених 9 будинків.

Тому, що скошене сіно та замулене збіжа гние, повітря затроєне і через те треба лякатися епідемічних хоріб. У громадах Дубівці, Острів, Суботів, Галич і в частині Залукви значний відсоток людности вже терпить голод. Старої картоплі вже нема, молода рання знищена водою, жнива опізнені, заробітків нема, так, що положення тієї частини людности розпучливе. Видатність молока у корів дуже впала. У Районовій Молочарні в Галичі продукція масла обнизилася на 40 проц. У більше знищених селах держать худобу в стайні, а деякі з конечности виганяють на замулені пасовиська і межі і через те повстає загроза, що у рогатої худоби може поширитися хороба мотилиці.

Пошкодоване населення дуже зажурене, одначе спокійне. Населення не вірить в якунебудь допомогу. Люди навіть не хотять вносити прохань у справі відпису грунтового податку. Кажуть, що Скарбовий Уряд завсіди знайде якусь причину на неформальність внесених прохань, або просто буде толкувати, що **„виливи рік не є стихійною шкодою, бо вона часто повторюється"**.

Рада Філії Т-ва „Сільський Господар" в Галичі запросила до помочі нещасним жертвам повені і градобиття, всі установи, що мають характер повітових організацій, як: Філію „Просвіти", Кружок „Рідної Школи", Союз Українок, Союз Кооператив, Кооперативний Банк, Районову Молочарську Спілку і кількох громадян з Галича. Допомоговий Комітет вибрано в такому складі: п. Андрій Терпиляк зі Залукви — голова, о. Микола Благий, парох Галича — заступник голови, д-р Петро Водославський — секретар, о. Василь Чопей, катехит у Галичі — касієр, Григорій Шмігель, директор Складниці Союзу Кооператив — господар магазину; пані: Яцева, п. дир. Попель, д-р Янович, д-р Меркун, д-р Мулькевич, п. Іван Корчинський, п. Чемеринський — члени.

Канцелярія Допомогового Комітету міститься в льокалі Районової Молочарні в Галичі.

Допомоговий Комітет на свойому засіданні в дні 17. липня ц. р. вислухавши звідомлення голови Комітету про стан і положення населення в громадах затоплених водою рішив:

1) Вислати обіжник до всіх кружків Т-ва „Сільський Господар", Читалень Т-ва „Просвіта", Кооператив та Парохіяльних Урядів у галицькій окрузі у справі заснування допомогових комітетів на місцях, завданням яких булоб: зладити поіменний спис пошкодованих громадян, занятися збіркою харчів і паші для тих, що потерпіли найбільше від виливу, занятися розділом жертв, виготовити для поодиноких пошкодованих прохання до Скарбового Уряду у податкових справах, зладити спис тих, що потребують насіння, щоби ще цього року засіяти мішанку на зелену пашу для худоби, а також тих, що потребуватимуть насіння на осінню сівбу. Місцеві комітети в свому часі дістануть дальші доручення.

2) Перевести збірку зараз на терені Галича. Головно звернутися до економічних установ у Галичі за доразовою помічю в харчах та насіннях для сьогорічного засіву мішанок на зелену пашу.

3) Доручено президії Комітету звернутися з проханням до краєвого Допомогового Комітету і до державних установ за доразовою помічю на час перед жнивами.

4) Подбати в наших і державних установах про потрібний кредит для Кооперативного Банку в Галичі, що ужив би цього кредиту (під контролею Комітету) в цілости на купно насіння для озимої сівби та паші для худоби. Позички були би признані пошкодованим на трирічні сплати.

5) Просити у відповідних державних установ безплатної достави соли для худоби та ліків проти мотилиці.

6) Інтервеніювати у Скарбовому Уряді, щоби припинив усякі податкові екзекуції у громадах знищених повінню та градобиттям, а також в справі відпису грунтового податку від парцель, знищених повінню та градобиттям.

ЗА ПОВІТОВИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ У ГАЛИЧІ
Андрій Терпиляк голова. **Д-р П. Водославський** секр.

Катастрофа повені.

ЖАХЛИВИЙ БІЛЯНС ШКІД НА ПІДКАРПАТТІ

На основі приблизних обчислень остання повінь на терені станиславівського воєвідства залляла коло 5.000 моргів орного поля і городів. Щоби ті землі очистити з намулу, піску та каміння, треба важкої й довгої праці. На осінні засіви треба пів міліона зол. Потрібна теж допомога на вдержання живого інвентаря в околицях де нема паші.

Жахливо представляється білянс шкід у Стрийщині. На основі дотеперішніх оглядин показується, що в Стрийщині 101 громад потерпіло від повені. Процент знищення хитається між 15 і 60. Найбільше потерпіли Соколів (72 господ., 116 га, 60 проц. шкода 10.000 зол.), Ділушиці Малі (380 га), Любінці, Лани Сокол., Голобутів, Нежухів, Татарско, Кавчийкут, Стриганці, Ходовичі. Разом потерпіло коло 7.000 га, а загальна шкода виносить коло 300.000 зол. (2.000 господарств). Повінь знищила теж регуляцію ріки Стрия, тому треба негайно її відбудувати, щоб охоронити околиці на будуче. Шкоди в дорогах оцінюють на 50.000 зол., міст у Семигинові на 10.000 зол.

Наслідком повені змінили в багатьох місцях свої дотеперішні русла ріки: Стрий, Свіча, Прут і Черемош, а почасти Дністер і Бистриця. Населення не знає тепер, де місця глибокі та небезпечні, наслідком чого топляться масово люди в часі купелі, переїзду або переходу.

Доказом пошани для поляглих героїв є жертва на схорону воєнних могил українських борців!

З життя Православної Церкви в Польщі.

II.

„НЕСАМОВИТА АКАДЕМІЯ".

Так назвав ювилейну академію, що відбулася 30 квітня в Варшаві на честь митр. Дениса „Ілюстровани Курєр Цодзєнни" в статті „Православні русифікатори на кресах і православіє... під Краковом" (ч. 154).

Як відомо, представники православного організованого українського громадянства, а також і білоруського, відмовилися взяти участь у цій імпрезі. Виступали на ній в характері експонатів українського населення лише пп. Любарський, посол-бебек Серафимович та Лотоцький: перший, невідомо яким правом, в імени Холмщини, другий — Волині, третій — не то Українського Наукового Інституту, не то української еміґрації; представники білоруського населення цілковито були відсутні. Поліб'тим відношенням українське і білоруське громадянство врочисто заманіфестувало проти загального московського курсу Православної Церкви в Польщі, як також виявило побоювання, що цій академії нададуть чисто московське обличча і зміст.

Побоювання були цілком слушні. З виголошених на академії чисельних промов і привітів подавляюча більшість була в мові російській, трохи — в мові польській і лише дві промови — в українській. Відчитано до 30 привітів ріжних осіб і установ, і з них теж лише два були
мовою українською. Промов і привітів білорусь-
ких цілковито не чули. На сторонніх гостей ціла
та імпреза зробила пригноблююче враження:
„Учасники — пише „Іл. К. Ц." у названій вище
статті — хвилями думали, що повернулись часи
російської займанщини". Прикре враження
збільшувалося ще й від того, що на чолі органі-
заційного комітету академії стояв епископ Сава,
а значить, академія зраджувала православну
єрархію, як правдивого ініціятора та вдохнови-
теля. Не були в силі зрозуміти безтактности ака-
демії церковні кермуючі кола. У вдячному листі,
вистосованому до орґанізаторів академії, ми-
троп. Денис не тільки не злагодив загального
враження, а навіть його ще підкреслив, називаючи
ючи своїх визнавців „православными русскими
людьми".
Ця імпреза протверезила польську опінію і
змусила їх хвилево застановитися над фактич-
ним положенням православія в Польщі.

„На що ця росіїщина?" — питає „Іл. К. Ц." — „Чи ініціятори мали якусь укриту ціль? Чи хотіли ало...

— Коли є таланти, то нехай вони самі заявлять про себе та покажуться нам у повному свому рості!

Виходилоб, що наше діло таке, як членів поборової комісії: зміряти ріст, помацати мязи, вислухати серце й сказати: „надається або не надається". А не наше, мовляв, діло цих юнаків плекати, давати їм радости першої творчости, помогати їм, поправляти їх перші кроки і т. д.

Колиб так видавці, редактори й критики відходили до кандидатів на письменників, то горе булоб цим кандидатам і нашому громадянству. Без добрих садівників нема й не може бути вищих культур.

III.

Коли українське громадянство щиро й гаряче бажає дочекатися розвитку нашого красного письменства, повинно згодитися ще з одним твердженням: талант мусить мати можливі умовини практики і вправи.

Є чимало серед нашого інтеліґентного громадянства осіб, які думають, що письменницький талант це продукт виключно природи. Правдивий письменник чи поет повинен отак собі просто сісти за папір і творити архитвори.

Горе в тому, що цей забобон торкається майже виключно письменників. Здається, ніхто вже не перечить, що співак, музика, маляр, актор мусить пройти певну добру школу, багато працювати й безупинно вправлятися. Один тільки письменник повинен ставати видатним чи навіть великим без довгої впертої праці й постійних вправ. Він може ховатися десь у закутку, думати, обмірковувати, а потім повинен сісти й написати европейський твір.

Відомо, що талановиті й вже дуже вправні й славні актори, співаки, музики й малярі мусять безупинно працювати й вправлятися не лише для того, щоб робити поступи, але хочаб для того, щоб не втратити дечого зі здобутої вже техніки й загострених зовнішніх і внутрішніх змислів. Те саме треба сказати й про мистців слова. Без постійних вправ у творчому процесі й у витонченні своїх змислів письменник не лише не буде посовуватися наперед, але, навпаки, буде відставати навіть від самого себе.

Чи наші письменники мають такі самі умовини, як мають інші мистці? Треба сказати отверто, що ні.

Календар „Для Всіх" на 1933 р. нараховує
понад 50 українських письменників, що ще жи-
вуть і можуть писати або лише починають пи-
сати. 50 письменників! А в той саме час літера-
турні критики заявляють нам, що нема в нас
письменників. А громадянство бє на трівоґу, що
письменство занепадає.
Нібито суперечність. Письменники є й нема
їх. Письменники навіть відомі й нема кому пи-
сати. Письменники зявляються серед молоді й
якась безнадійність.
Чи не є це просто якоюсь ненормальністю
нашого суспільного життя? Бо й справді, чому
це відомі старші письменники ще в відносно мо-
лодому вікові вже редукують себе, а молоді не
підростають і не зявляються? Чи часом не зво-
дять до інвалідів перших і не карловатять дру-
гих невідповідні умовини творчости?
Здається, що так. Бернар Шов може писати
по молодечому в 70 літ, десь артисти збірають
лаври в 60 літ і майже в такому поважному віці
танцюють ще танцюристки. А в нас у 40—50 літ
стають уже інвалідами.
Багато требаб сказати, щоб зясувати це
наше питоме явище. Ми спинимося лише на де-
яких умовинах творчости.

(Продовження буде.)

зувати „єдину й неділиму“ Росію?.. Тут лише в усій своїй вазі повстає проблема, якої замовчати не можемо. Можна мати багато (випливаючих з упередження — додаток А. Г.) застережень і сумнівів, коли йде про політичну кампанію мешпостової преси, особливо української, але в даному випадку трудно відмовити їй рації, коли вона протестує проти того, щоби православна Єрархія в Польщі надуживала своєї ролі для російської пропаганди. Польща не має найменшої охоти, щоби на її землях піддержувано російського духа та щоби високі церковні достойники продовжували політику Євлогіїв і холмських місіонарів“.

Стаття „Іл. К. Ц.“ стрівожила церковні кермуючі круги. Прочитавши її, митр. Денис відмовився від літнього спочинку в Загаєцькому манастирі (на Кремянеччині) і поспішив до Варшави, щоби боронитися від „напасти“. Мусіла зрезиґнувати з літнища в Почаївському Скиті й знана пані Раїса, для котрої спеціяльно приготовили були аж три кімнати.

І справді, заразже в митрополичій пресі появилися спростування то в виді вияснення еп. Сави, то в виді критичних статтей „Vox'а“. Особливо цікаві статті, бо вони передають думки й погляди самого митроп. Дениса (див. „Воскресное Чтеніе“ ч. 24—26). Замість річевого спростування наведених у статті „Іл. К. П.“ фактів „Vox“ лише „заливає кальоші“ й до того ж дуже невдало. Він намагається виправдати „Варшавське торжество“, доводячи, що воно орґанізоване лише як льокально-варшавське, місцевими російськими громадськими орґанізаціями, а тому Єрархію — зокремаж Митрополита — не можна робити відповідальним за те, як воно зорґанізоване й як відбулося.

Дуже слабенька оборона і... до очевидности фальшива. Передовсім у числі орґанізаторів „торжества“ на першому місці стояло „Митрополитальное Православное Благотворит. Общество“, якого головою є сам митроп. Денис (див. річне справоздання в „Воскр. Чтенії ч. 26). — це вже робить „торжество“ не льокальним і не імпрезою тільки російських громадських орґанізацій, а загально-церковною. Провід орґанізаційним комітетом находився в руках еп. Сави, що також виразно говорить про безпосередню участь в орґанізації „Торжества“ єрархії.

Далі. „Торжество“, справді відбувалося як загально-церковне. Перші промови виголосили особи, що до варшавського населення не належали й не належать, як ось: архіеп. Олексій Громадський, п. Любарський і п. Серафимович. Серед привітів були привіти осіб, які спеціяльно приїхали з далеких закутків Волині, Пінщини, Віленщини, Галичини, — себто з усіх частин Польщі. Якже можна говорити, що „Торжество“ було зорґанізоване лише „в местном масштабе“?

Ще один цікавий для справи факт. Усі учасники „Торжества“, що виступали як делеґати населення поза варшавського і приїхали з ріжних провінцій, прибули не з власної ініціятиви й не за свої гроші, як також і не за гроші російських громадських орґанізацій Варшави. Цього напевне „Vox“ не спростує. Не залишається — значить — сумніву, що „Варшавське Торжество“ було загально-церковним, орґанізованим церковною владою і сфінансованим Церквою, а не було варшавським твором місцевих побожних російських орґанізацій. Зрештою, і сам митр. Денис у своєму листі визнає за цими орґанізаціями лише „ініціятиву в справі відзначення його ювилею“.

Яка була ціль „Торжества“ і кому воно було потрібне? Про це кожний може довідатися зі слів його виновника. „Воно (це торжество) — каже митроп. Денис у згаданому листі — стало в сумлінні мому оправданням мого служення, моїх многогрішних трудів і, нерідко, скорбот та зітхань“ („Воскр. Чтеніє“ ч. 23, стор. 257). Ціль — очевидна: показати, що в Православній Церкві — „русскій дух і Русью пахнет“; що Православія в Польщі залишилося православям московським, як було за часів небіжки „Матушки—Росії“; що людність визнає тільки таке православя. Ця імпреза потрібна була для Єрархії, щоби виправдати її працю та надати їй нових сил у боротьбі за московський характер Церкви за російськість її вірних; потрібна була також й для тієї горстки російських зайд, що осівши серед українського й білоруського населення, не хоче виріктися дикунських поглядів московської чорної сотні.

На „варшавському торжестві“ милостиво дозволили на пару українських промов і на кілька польських, щоби показати, що до визнавців московського православя належать також „местные инородческіе елементи“ і що вища первовлада їх толерує. Але, як згадує „Vox“, орґанізаторам прийшлося вислухати чимало докорів за те, що на такому зібранні присвятили дуже багато часу (! — А. Г.) на виступи мовою українською („Воскр. Чтеніе“, стор. 382).

Це цілком слушно і послідовно для „варшавського торжества“, а для українських експонентів на цьому — добра наука!

Антін Гірський.

Новий самоуправний закон.

VIII.

КУРАЦІЙНІ МІСЦЕВОСТИ.

У курацій них місцевостях рада міністрів може розпорядком скасувати кураційні комісії і виконавчі виділи, передаючи їхню працю відповідним устроєвим органам даної місцевости. У кураційних місцевостях, що мають характер публичного вжитку цілу її управу затверджує воєвода і він має над нею нагляд.

ПОВІТОВА НАРАДА.

Членами повітової ради є радні (24) і члени повітового виділу (6) і повітовий староста (його заступник) як предсідник.

До повітової ради вибирають радних виборчі колеґії, зложені з волосних і міських радних із міст, невиділених з повітового звязку та членів волосних і міських управ цих міст, причому виборчі колеґії можуть складатися із виборців із двох і більше волостей.

Виборчі колеґії, про які тут згадано, вибирають у волостях та у містах з числом мешканців до 10.000 двох радних, у містах від 10.000 до 15.000 трьох, у містах від 15.000 до 20.000 чотирьох, у містах понад 20.000 мешканців пятьох радних. Коли повітовий радний складає свій мандат або його тратить, тоді доповняючі вибори переводить та виборча колеґія, що переводила їх перший раз. Доповняючі вибори є і тоді, коли відновиться виборча колеґія в одній з волостей або в місті внаслідок розвязання або закінчення каденції.

Вибори до повітових рад є явні, а тайні на домагання одної пятої присутніх членів колеґії. Коли виборча колеґія вибирає двох радних, кожний виборець голосує на одного з кандидатів, попередньо зголошених, а вибраними є ті два кандидати, що по черзі дістали найбільшу скількість голосів. Вибори є пропорціональні, коли на виборчу колеґію припадає більше як два мандати. Членів повітового виділу вибирає повітова рада у тайному пропорціональному голосуванні. Подрібний виборчий реґулямін видасть міністр внутрішніх справ.

Скарги і виборчі протести проти виборів до повітової ради або до повітового виділу полагоджує воєвода, вислухавши думки воєвідського виділу.

Предсідником повітового виділу є повітовий староста або урядуючий його заступник (заступник старости) і за це дістає з фондів повіту платню у такій самій висоті, яку має як староста, а його заступник одну четверту тої платні, яку дістає як державний урядовець. Староста репрезентує назверх повітову раду і повітовий виділ і в їх імені підписує папери і документи.

ДЕКРЕТ ПРО ТИМЧАСОВУ ПОВІТОВУ ВИБОРЧУ ОРДИНАЦІЮ З 4. ЛЮТОГО 1919.

На основі ст. 85 нового польського самоуправного закону поширено на цілу Польщу з винятком шлеського воєвідства обовязуючу силу декрету про тимчасову повітову виборчу ординацію для колишньої російської займанщини з 4. лютого 1919. В. З. П. Д. ч. 13. поз. 141 також і на Галичину, на місце істнуючого тут досі галицького закону про повітову репрезентацію і повітову виборчу ординацію з 1866 р.

З огляду на зміни, які вводить цей декрет у нас у Галичині (на північних землях обовязує він від 1919 р.) вважаю за відповідне подати тут найважніші його постанови вже зі змінами, які вводить у цьому декреті новий самоуправний закон.

ГРАНИЦІ ПОВІТОВИХ КОМУНАЛЬНИХ ЗВЯЗКІВ.

Кожний адміністраційний повіт творить повітовий комунальний звязок, що є правно-публичною особою. Зміни границь адміністраційних повітів потягають за собою відповідні зміни обшару повітових комунальних звязків. Міста з числом населення понад 25.000 творять самостійні повіти. Поодинокі комунальні звязки можуть лучитися за згодою надзірної влади в окремий союз для осягнення означених комунальних цілей (пр. для будови доріг, електрівні, будови і утримання шпиталя, тощо) на основі окремого статуту, затвердженого міністром внутрішніх справ.

ОБСЯГ ДІЛАННЯ ПОВІТОВИХ КОМУНАЛЬНИХ ЗВЯЗКІВ.

Обсяг ділання повітових комунальних звязків є поручений і власний. Поручений обсяг ділання означують закони; до нього належить передовсім опіка і надзір над господаркою волостей і міст, невилучених з повітового комунального звязку. До власного обсягу ділання повітових комунальних звязків належить опіка над господарськими, санітарними і культурними інтересами повіту, а зокрема: 1) управа власним майном, 2) будова і утримання доріг і інших комунікаційних засобів, 3) охорона і розвиток хліборобства, торговлі і промислу, 4) охорона публичного здоровля, засновини і утримання шпиталів і санітарних урядженъ, 5) публична добродійність, 6) підтримка освіти і 7) піднесення рівня публичної моралі і культури. Мають вони теж право ставити внески до уряду в справі розпорядків, що торкаються інтересів повіту і які можна перевести законом.

ДЖЕРЕЛА ДОХОДУ.

Джерела доходу повітових комунальних звязків творять: 1) доходи з волосного майна, 2) зиски з власних підприємств, 3) причинки і державні доходи, які закон перекаже повітовим комунальним звязкам, 4) оплати за адміністраційні чинности повітових комунальних органів, 5) оплата за вживання заведень, утримуваних у публичному інтересі повітовими комунальними звязками, 6) окремі оплати на покриття коштів засновин і утримування комунальних установ складені тими, що мають з них користь, 7) додатки до державних і громадських податків, 8) безпосередні і посередні самостійні податки повітові, 9) зиски з торговельних монополів, 10) коротко і довгоречинцеві позички.

ОРҐАНИ ПОВІТОВИХ КОМУНАЛЬНИХ ЗВЯЗКІВ.

Органами повітового комунального звязку є: 1) повітова рада, 2) повітовий виділ і 3) повітовий староста (або його заступник), а в містах з числом мешканців понад 25.000, що творять самостійні міські повіти: 1) міська рада, 2) маґістрат і 3) президент міста.

Пос. д-р Ст. Баран.

—o—

Українські вишивки — найновіша мода.

(Завваги про фолькльорні збірки).

В 12. числі польського часопису „Bluszcz“ з 25. березня 1933 оповідається, що в галі польського „Базару Товариства Народнього Промислу“ в Варшаві можна було в березні ц. р. оглядати костюми, сукні, піджами, настільники, серветки, жіночі торбинки, роблені з домашнього полотна і прикрашені волинськими і поліськими вишивками, розуміється українськими, як це і на фотоґрафіях видно, хоч слова „українські“ ніде не вжито. Виставку влаштувала міністрова Бекова й інші пані, які для поширення цієї моди самі були вбрані в сукні з домашнього полотна, прикрашені поліськими й волинськими вишивками, які вишили сільські жінки. Вражіння було велике. Деякі пані-чужинки замовили собі комплети з чорними поліськими вишивками, а жінка одного амбасадора хоче влаштувати „garden party“, де мають обовязувати сукні з народніми вишивками.

Читаєш і радуєшся, що така багата українська культура, така пишна, така величня. Та не диво. Ясніла вона своєю красою вже тоді, як в Києві св. Софія ясніла гордо своїми верхами і про її сусідів хроніст Ґаль умів лиш те сказати, „що вони дикі, варварські і лише тим знані, що в торговельних справах переїздять через їх землю на Русь“. Багато нашого культурного добра вже пропало і ще попадає на заглад

очах. бо ми не вміємо його цінити. Цінять його чужинці, збирають і використовують — для себе. Ось є тепер для прикладу Підкарпатська Україна. Живуть там наші люди, але повісті, що змальовують тамошне життя і черпають зі скарбниці місцевих мотивів, пишуть — чехи! За оставніх пять літ появилися „Поезії" Шпільки, „Страшний суд" Ваньчури, „Душі в горах" Врби, „Гірська республіка" Кулея, „Гордубаль" Чапека, „Земля без імені" і „Опришок Никола Шугай" Ольбрахта та „Свічарник з Попа Івана" Ноймана. А про наших якось не чувати!

Таке й з нашими вишивками. Аві не зібрані вони ще в нас у цілій своїй повноті і красі, ані не використуємо ми їх для прикрашування живочої ноші і наших мешкань так, як це повинно би бути. Може чужі люди нас цього навчать! Виставки вишивок, які в нас влаштовують по містах, є найкращим доказом, як мало ще в нас зібрано! Те, що ми на них бачимо, це тільки незначний відсоток нашого вишивкового багацтва. Хоч у нас вже доволі інтелігенції по селах (священиків, учителів, свідомих селян), а таки ми досі не спромоглися на *повну* збірку вишивок з цілої нашої землі тут. А це повинно статися! Таку збірку повинен мати Національний Музей у Львові. З тої повної збірки можна би дещо висилати на чужинні виставки і навіть відступити за добрі гроші чужим музеям. А зі збіркою вишивок треба спішитися, бо вони під впливом моди зміняються і багато давнього чудового добра пропадає.

Та не лиш вишивки треба пильно збирати, але й все інше, що відноситься до матеріяльної і духової культури нашого народу і поволі незамітно пропадає. Про це в нас вже писали, але не шкодить це вічно пригадувати, бо так роблять і наші сусіди. Ось в 1. числі нового польського місячника „Ведза і Жицє" з січня 1933 в статті „Польський народознавчий архів" звертається д-р Казімера Завістовіч до всієї польської інтелігенції, щоби збирала все, що відноситься до культури народів, які живуть у Польщі, отже й українців (під культурою народу розуміє авторка не лише культуру селян, але також ремісників, купців, робітників ловців, летунів і т. д.). Важна не лише культура матеріяльна (будівництво, рільництво, скотарство, промисл, одіж, пожива), але й духова (вірування, обряди, пісні, приповідки, загадки, казки, артистичний промисл і прикраси). Потрібні матеріяли треба скоро збирати, бо по війні гине або зміняється народня культура: вигляд села, ремісничі варстати, ноша, прикраси, вірування, обряди.

Потрібна тут праця цілого громадянства: вікові надбання нашої культури не сміють бути для нас байдужими. Треба все докладно записувати, рисувати, фотографувати. Інші народи це вже зробили. Фінляндія і Естонія мають величаві фолькльорні архіви, що повстали в часах неволі і відіграли велику ролю в національному пробудженні. Лотишський архів зібрав у роках 1925—31 аж 883.638 текстів вірувань, народньої літератури, звичаїв, обрядів, забав, медицини, топономастики і т. д. Хто має збирати? Всі! Старі і молоді. Діти народніх, середніх і високих шкіл, а передівсім ті, що живуть у середовищі, яке описують, далі священики, учителі, тямущі міщани, робітники, селяни! Як збирати? Треба записати: 1) Місце (село, місто, повіт). 2) Чи сам бачив або записав, чи хто інший і хто. 3) Рік зібрання матеріялу. 4) Як описане відбувається або виглядає. 5) Пісні і т. д. записувати докладно, нічого не зміняючи. 6) При будинках додати рисунок або фотографію. 7) Зазначити, хто ставив будинок, свої чи чужі. 8) Нове має бути на осібній картці, а картка має мати маргінес. 9) Під сподом треба подати, хто записав або від кого чув.

А є в нас що збирати! Майже кожне село має щось свого гарного! *Т—к.*

———o———

КРАХ НА АМЕРИКАНСЬКИХ БІРЖАХ.

ШІКАГО, 21. 7. ПАТ. На американських біржах панує велика паніка з приводу знишки цін акцій, сирівців, а в першу чергу пшениці, яка спала аж на кільканацять центів. Тому замкнено на один день збіжеві біржі в Шікаґо, Мінеаполіс, Канзас Сіті іДіліт. Одночасно кружляють вістки, що будуть замкнені великі біржі в Шікаґо і Ню-Йорку через декілька днів. Причиною краху є надто велика розпряжність між цінами і консумцією. Девалюацію доляра використали спекулянти і почали підбивати ціни, одначе консумція не збільшувалась і тому прийшов черговий крах на біржах.

Відкритий лист

до Високоповажаних Панів
Василя Половчака, голови Ц. К. партії У. С. О.,
Антона Дівнича, нач. редактора „Боротьби",
і Михайла Гимона, секретаря Ц. К. партії У. С. О.
у Львові.

Взиваю Вас оцим, усіх трьох негайно, з найдалі до 8 днів заплатити мені солідарно 2.800 зол. страт, які я поніс при ліквідації на збойкотованій через підступне втягнення мене до партії т. зв. „Українське Селянське Обєднання" книгарні, зокрема Василя Половчака, до заплачення 300 ам. долярів як відшкодовання за підступне перебрання В-ва „Нар. Трибуна", які зобовязався зі страху перед карним донесенням за обман сплатити місячними ратами по 100 зол. місячно, одначе їх не платить. Якщо справи у вище наведеному терміні не полагодите, буду приневолений справу звернути на судову дорогу.

Евген Рудий,
б. секретар Ц. К. партії У. С. О. і відповідальний редактор „Нар. Трибуни".

НОВИНКИ

— **Нашим захоронкам на увагу!** Пишуть нам: По чисто українських селах повіту Радехів розїзжають дуже часто польські черниці аж з Камінки Струм. і збирають пожертви в натураліях на свою захоронку. Селяни не тільки радо дають, але ще й часто вислухують докори, коли з недостачі відмовляють просьбі. Можеб так хтось з наших захоронок пішов би слідами польських черниць, а наші діти по захоронках краще виглядали би. Пора би нам і поширити сітку захоронок.

— **Ліквідація катастральних урядів.** На основі розпорядку міністерства скарбу в справі змін в організації скарбових і катастральних урядів зноситься з днем 1. серпня ц. р. теперішні катастральні уряди, а їх аґенди будуть переказані скарбовим урядам з вимком тих місцевостей, де є більше ніж один скарбовий уряд. В тих місцевостях аґенди знесених катастральних урядів будуть переказані першим скарбовим урядам. У звязку з тим для поладнування аґенд знесених катастральних урядів твориться з днем 1. серпня ц. р. в Белзі експозитуру скарбового уряду в Сокалі, в Чесанові експозитуру любачівського скарбового уряду, в Дуклі коросненського, в Динові березівського, в Краківці яворівського, в Римнові сяніцького, в Судовій Вишні мостиського, в Синяві ярославського, в Старому Самборі самбірського, в Стрижові ряшівського і в Щирці львівського 9-го скарбового уряду.

— **1.200 мілїонів податкових залеглостей.** У звязку з рішенням економічного комітету міністрів про далекосяглі полекші при сплаті податкових залеглостей скарбова влада перевела обчислення висоти залеглих податків. Полекші торкаються сплати податку в загальній висоті 800 міліонів, з оплат для установ суспільних і комунальних обезпечень 400 міл. золотих.

— **Процес „обозу велькей Польскі".** У Вадовицях розпочався судовий процес 42 членів організації галерчиків та „обозу велькей Польскі", розвязаних на терені краківського воєвідства. Між обвинуваченими переважають селяни і робітники. Закидують їм протидержавну акцію та що кликали до замаху на чуже майно та особи.

— **Хотів бачити пасажирів.** Слідство в справі пригоди гірської залізнички біля Вигоди пов. Долина, що везла прогульковців зі Львова, викрило, що винуватцем був 11-літній хлопчина Мих. Кордасевич із Жаклі. Він пас коло шляху худобу і щоби побачити зблизька прогульковців, рішив потяг припинити. Тому пересунув зворотницю і пустив потяг на фальшиві шини. Наслідком негайного загальмування потягу машиністом, два ваґони, як відомо, вискочили із шин і багато осіб потовклося. Тому, що винуватець малолітний, потягнено до відповідальности його хлібодавця.

— **Самогубства.** В Чагрові пов. Рогатин повісився на дереві 24-літний Стефан Пархач зі страху перед судовою відповідальністю за тяжке побиття свого старшого брата. — В мешканні Дм. Сеника при вул. К. Бочковського у Львові застрілилася 18-літня слуга Стефанія Трусь з причини заведеної любови.

— **Трагічна купіль.** В ріці Гнила Липа в рогатинському повіті утонули підчас купелі 21-літний Нестор Кардич з Болшовець, 18-літний Леопольд Павлюк і 11-літний Мих. Севів. — В Підпечарах пов. Товмач утонула в часі купелі 17-літня Марія Склепова а в Пруті коло Снятина постерунковий поліції Йосиф Секателя.

— **Про фільму Е. Деслава.** У щоденній французькій пресі у відділах присвячених кінематографічним новинам находимо ширші замітки про знимки, які робить наш земляк Е. Деслав до своєї фільми „Студентське місто". Його співробітниками є відомі кінові оператори Дюляк і Ґоро. Із тих заміток довідуємося, що поруч румби студентів із Куби, арґентинських ґітаристів, грецьких і самурайських танків у фільмі виступлять теж українські бандури.

— **Зловили вбивника дівчат.** У Влоцлавку арештовано Тадея Енштайна, в якому одна молода дівчина пізнала напасника, що зачіпав її в полі за містом. Арештований признався, що то він убив кілька дівчат під Ловичем а кілька пробував убити. Спроваджені на поліцію пізнали злочинця. Це волоцюга психопат, що має на своїй совісти мабуть більше злочинів, до яких не хоче признатися.

— **Дорога експедиція.** Кошти італійської експедиції ґен. Бальбо до Америки обчисляють на три мілони долярів. В леті бере участь 24 гідроплани і кожний з них коштує 58.000 долярів. З приводу експедиції ґен. Бальбо видано в Італії спеціяльну серію почтових значків, які дали чистого зиску понад 100 тисяч долярів.

Загальні кошти виправи покрило міністерство військових справ.

— **Перейшов на юдаїзм.** В Льондоні перейшов на жидівську віру льорд Авельчет, директор великого хемічного тресту в Англії та одного з найбільших англійських банків. Зробив це з демонстрації проти антижидівської політики в Німеччині.

— **Шкспір жив справді.** Як відомо досі істнують літературознавці та критики, що піддають у сумнів авторство творів Шекспіра, доказуючи, що писав їх не якийсь актор Шекспір, а такі великі люди як Бейкон, льорд Дербі та інші. Англійська преса приносить звістку, що саме цими днями оборонці особи актора — Шекспіра як автора відомих нам пес дістали у руки новий сильний аргумент. А саме найшов хтось два рахунки з 1604 і 1605, виставлені акторами, що виступали на дворі короля Якова. На цих рахунках є згадка про драматичного автора „Комедії помилок“ і „Мірки за мірку“ Шексберда, що є перекрученим або зле трансрибованим прізвищем Шекспіра.

— **Ріжні вістки.** В Амстердамі радить конґрес жидів із делеґатами з ріжних країв над засобами боротьби з антижидівською політикою Німеччини. — Радянська преса каже, що цього року у Забайкальській области добули півтора разів більше золота як минулого року. — У Варшаві померла одна із найбільших польських артисток Ордон-Сосновська. — У Кенігсбергу засудив суд ректора торговельної академії Шака за обман на півтора року вязниці і втрату всіх громадянських прав. — У СРСР. вийшов розпорядок, що всі громадяни, які мають зброю мусять повідомити про це міліцію або ҐПУ., щоби дістати наново дозвіл. — Буревій в околиці Мідьно пірвав у полі священика, що саме йшов до недужого і підкинув його на віддаль 30 м., священик упав щасливо на копицю сіна.— У місті Елько (амер. стейт Невадо) оженився колишній світовий мистець боксу Джек Демпсей з артисткою у ню-йорському варієте Ганною Кап. — 10. листопада святкуватимуть у Німеччині 450-літні роковини уродин Лютра; загально-німецький комітет заснований у Берліні подбає, щоби свята скрізь були однакові себто виконували урядову програму. — В Льондоні помер нагло льорд Бергем, власник щоденника „Дейлі Телеграф“. — Фр. летунка Марі Гільц заповіла свій лет понад Европу і Сибір до Японії.— Французький летун Бренен вилетів 22. 7. з Ню-Йорку понад Атлантик до Европи.

— **Російські фашисти в Америці.** У червні появилося у Ню-Йорку перше число російської газети „Фашист“, як орган з „Головного Штабу Русских Фашистів“. Ґазета виходить у Патнем, Конн., хоч друкується у Ню-Йорку. Не зважаючи на те, що Гітлера вважають москалі за свого найбільшого ворога, ґазета „Фашист“ славить його як великого чоловіка. Крім цього подає портрети Мусолінія та голови англійських фашистів, сер Освалда Мозлея. „Фашист“ подає боротьбу з більшовиками за свою головну ціль і подає коротку програму, як знищити більшовицький лад у Росії і розділити поміж селян землю з більшовицьких колективних господарств. З ріжних новинок і відозв, поміщених у „Фашисті“ приходить читач до висновку, що організатором цієї групи російських фашистів є Анастазій Андреевич Вонсяцький, колишній офіцир царської армії.

— **Міліони на навертання католиків.** За останніх 50 літ протестантські церкви в Америці витратили від 50 до 100 міліонів долярів на місії, щоб навертати католицьких емігрантів. Але все надармо! До такого висновку прийшов Теодор Абел, професор Інституту для суспільних та релігійних дослідів при Колюмбійському університеті в Ню-Йорку. Він видав книжку під „Протестантські місії серед американських іміграмтів“. Тепер число протестантів, навернених з імігрантів католицької віри, дійшло до 50-[illegible] тисяч голов, але в цій цифрі містяться вже [illegible] ти та внуки колишніх імігрантів-католиків. [illegible] одна з протестантських церков серед імігр[illegible] не втримується своїми грішми і їх усе треба [illegible] помагати З обчислень проф. Абеля виходить, що річно треба докладати до кожного наверненого протестанта 30 дол. на те, щоб його втримати при новій церкві. Попросту з релігії зроб[illegible] ли бізнеč.

— **Памятник Леніна.** Радянська влада [illegible] побудувати при вході до порту в Ленінград[illegible] величезний памятник в честь Леніна. Памятник має бути одночасно морською ліхтарнею [illegible] більших розмірів ніж памятник свободи в Ню-Йорку, бо високим на 110 м. Має символізувати тріюмф Леніна та його системи. Перед кількома місяцями оголошено міжнародний конкурс на проект памятника і досі зголошено 157 рисунків, з того 110 з Радянщини, решта [illegible] заграниці. Організаційний комітет має на будову памятника вже 630.000 рублів. Ту суму зібрано з примусових оплат, наложених на зарібки державних службовців.

—o—

СПОРТ.

УКРАЇНА — ПОҐОНЬ (СТРИЙ).

В неділю, 23. ц. м. відбудуться товариські змагання між згаданими дружинами у Стрию, на грищі [illegible] ні від год. 17.30.

Нові книжки й журнали.

Олег Підгірський: СЕРЕД ЦВІТУЧОГО [illegible] Львів. В-во „Світ Дитини“, 1933, ст. 28. ціна 35 сот.

—o—

Листування Редакції.

Ник. Дор. Маємо і ще використаємо.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.
Театр нечинний з причини ферій.

Театр Ріжнородностей.
Субота 22. липня год. 8. веч. „Морфіна“.

Кіна.

АДРІЯ: „Демон смерти“.
АПОЛЬО: „Розкішна пригода“.
АТЛЯНТИК нечинне до 15. серпня ц. р.
КАСІНО: „Прощання з гріхом“.
КОПЕРНИК: „На таємничій службі“.
МАРУСЕНЬКА: „На таємничій службі“.
МІРАЖ: „Князь студент“.
МУЗА: „Маски д-ра Фу-Ман-Чу“.
ПАЛЯС: „Право до гріха“.
ПАН: „Распутін“ і „Вікторія та II гузар“.
ПАСАЖ: „Маски д-ра Фу-Ман-Чу“.
СТИЛЕВЕ нечинне з приводу реконструкції.
ХИМЕРА: „Світла і тіни любови“.
УТІХА: „Любовниця магараджі і „Ревія“.

Закордонне радіо.

Субота, 22. липня 1933.

Барі (269,4) 20.30 „Мадам Батерфляй“ опера; **Братислава** (279,3) 20.40 Концерт; **Копенгаген** (281,2) 21.35 Скрипак Ф. Генрик; **Міляно** (331,4) 21.30 Симфонічний концерт; **Штрасбург** (345,2) 17.15 Концерт солістів; **Рим** (441,2) 20.30 „Турандо“ опера; **Лянгенберг** (472,4) 16.30 Концерт; **Відень** (518,1) 19.20 Піяніст Ісерліс; 21.00 Легкий концерт; **Харків** (937,5) 8.00 Грамофон, 9.00, 14.00 Концерт, 10.00 Музика, 16.00 Арії й оперові дуети; 17.30 Трансмісія з опери.

Неділя, 23. липня 1933.

Копенгаген (281,2) 12.00 Концерт; **Міляно** (331,4) 20.30 Оперетка; **Брно** (341,7) 21.05 Концерт; **Штрасбург** (345,2) 15.30 Концерт, 20.30 „Трубадур“ опера; **Ляйпціг** (389,6) 12.00 Концерт; 20.20 Опера; **Стокгольм** (435,4) 20.00 Симфонічний концерт; **Прага** (488,6) 7.00 Концерт; **Брюсель** (509,3) 20.00 Концерт; **Відень** (518,1) 11.30, 15.30 Концерт; 20.15 Комедія; **Рига** (525) 19.30 Концерт; **Харків** (937,5) 8.00 Грамофон, 9.00 13.50, 15.00, 19.00 Концерт; **Гільверзум** (1875) 14.40 Концерт.

Львівське радіо.

Субота, 22. липня 1933.

7.00, 7.05, 7.20, 7.25, 7.30, 7.52 Ран. програма; 12.55 Полудневий деннин; 14.55, 21.15 Грамофон; 15.10 Сільва рерум; 15.15 Збіжева біржа; 15.25 Господарський комунікат; 15.35, 16.00, 17.15, 18.35 Концерт; 16.30, 17.00, 18.15, 19.40, 20.00, 21.05, 21.30, 22.00, 22.40 Трансмісія з Варшави; 16.30 Концерт і слуховище для хорих; 17.45 Міжнародні мячеві змагання; 19.20 Всячина; 22.25 Спортові вісти.

Неділя, 23. липня 1933.

12.10, 14.45, 19.00, 22.40 Трансмісія з Варшави; 14.00 Відчит; 14.15 Метеорольогічний комунікат; 14.20, 22.45 Грамофон; 18.40 Всячина; 21.00 „На веселій львівській хвилі“; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вісти.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

З нагоди вінчання ВП д-ра Юрія і Ірини з Сатурських Филиповичів зложили на „Рідну Школу“ Олександер Трач, Тернопіль 10 зол., Віктор і Софія Трачі, Львів 10 зол. 74 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІРЖА.

ДОЛЯР ІДЕ ВЖЕ ВГОРУ.

У пятницю 21. липня Філія Польського Банку у Львові устійнила курс доляра на 6.16 зол. У приватних оборотах плачено по 6.33 зол. за доляр. Тенденція звишкова.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 21. 7.: масло 2.50 зол., молоко 21 сот., сметана 70 сот., яйця 2.40 зол. за копу. — Тенденція на масло, сметану удержана, на молоко і яйця слаба.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. парітас 200 км. Ціни ринк.	золотих від	до
Пшениця двірська	31·50	[illegible]
Пшениця збірна	29·50	[illegible]
Жито одноціле	18·50	[illegible]
Жито збірне	19·—	[illegible]
Ячмінь двір. одноцілий	16·50	[illegible]
Ячмінь на мливо	15·50	[illegible]
Овес галицький	13·50	[illegible]
Овес замоклий	12·25	[illegible]
Кукурудза краєва	18·50	[illegible]
Бараболя промисл.	2·50	[illegible]
Фасоля біла	20·—	[illegible]
Фасоля колірова	13·—	[illegible]
Фасоля краса (з мішк.)	17·—	[illegible]
Горох пів-Вікторія	24·—	[illegible]
Горох полевий	21·—	[illegible]
Бобик	10·50	[illegible]
Вика чорна	10·50	[illegible]
Вика сіра	9·—	[illegible]
Сіно солодке прасов.	6·50	[illegible]
Солома прасована	4·50	[illegible]
Гречка	15·50	[illegible]
Льон	38·—	[illegible]
Лубін синій	8·75	[illegible]
Ріпак озимий	40·—	[illegible]
Висівки житні	7·50	[illegible]
Висівки пшеничні	8·75	[illegible]
Пшоно	30·—	[illegible]
Просо краєве	28·—	[illegible]
Макухи льняні	17·—	[illegible]
Конюшина черв. зв.	70·—	[illegible]
Мак синій	180·—	[illegible]
Мак сивий	160·—	[illegible]

100 кг. льоко Львів	від	до
Пшениця двірська	33·—	[illegible]
Пшениця збірна	31·—	[illegible]
Жито одноціле	21·50	[illegible]
Жито збірне	21·—	[illegible]
Ячмінь на мливо	16·75	[illegible]
Овес збірний	12·50	[illegible]
Мука пшен. люксусова	65·—	[illegible]
Мука пшен. 65 проц.	46·—	[illegible]
Мука житня тип уряд.	39·—	[illegible]
Висівки житні	7·75	[illegible]
Висівки пшеничні	9·—	[illegible]
Крупи ячмінні грубші	30·—	[illegible]
Пшоно ч. 1	46·—	[illegible]
Пенцак ч. 10	30·—	[illegible]
Сіно солодке кр. пр.	7·50	[illegible]

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, [illegible]